

Algunes dades de la indústria francesa del cinema que poden ser útils

Anàlisi de l'informe anual 2021 sobre la producció, del CNC

JOAN M. CORBELLA | MAIG 2022

Si alguna cosa podem aprendre del país veí, en primer lloc, és que la divulgació de les dades sobre el sector és una peça imprescindible per a poder fer després actuacions de polítiques de suport. Amb la enorme i prolixa informació que el Centre National du Cinema et de l'Image Animée (www.cnc.fr) proporciona al seu web, uns poden fer propostes i els altres criticar-les, esmenar-les, proposar alternatives. Perquè tot i que la cinematografia francesa és de les que millor aguanta la invasió audiovisual dels Estats Units, no està exempta de conflictes, ja sigui per l'import dels ajuts, les condicions per obtenir-los, o les mesures para-econòmiques per a la seva protecció. Entre elles, ben recentment, l'alleugeriment de la cronologia de finestres d'explotació dels films a canvi de compromisos d'inversió dels agents televisius i del VOD.

El CNC proporciona diversos estudis al llarg de l'any per a tots els segments de la indústria. Aquí em ceneixo a extreure dades i gràfics de l'Informe anual de la producció del 2021 al voltant dels indicadors que poden ser més útils per a contrastar amb la situació del cinema a Catalunya, per a afinar l'anàlisi dels seus mals i les seves fortaleses: volum de títols, biaix de gènere en la direcció, pes de les primeres i segons obres en el panorama de la producció i pressupostos d'aquestes obres, participació del documental i de l'animació, cost i finançament del cinema, fent esment de la participació dels propis productors, les televisions i dels ajuts públics i els incentius fiscals, entre els principals.

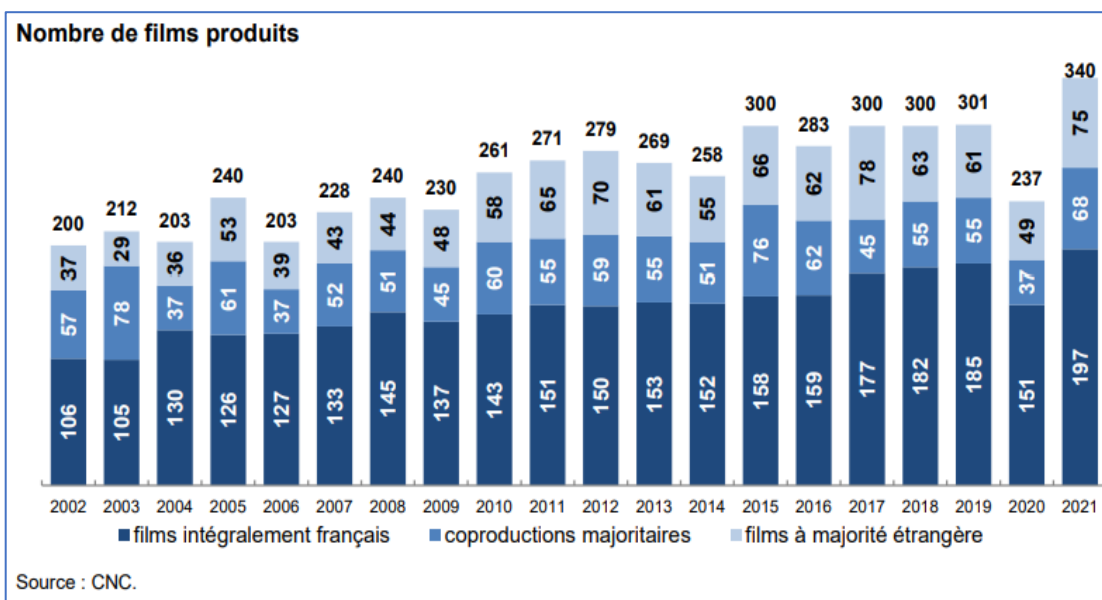
Tot i això, val la pena llegir tot el document

(https://www.cnc.fr/professionnels/etudes-et-rapports/etudes-prospectives/la-production-cinematographique-en-2021_1652790), o almenys la presentació amb els gràfics principals, per a copsar amb tot el rigor què està passant i com està avui el cinema francès. Són menys de 80 pàgines amb un nivell de detall molt elevat per a cadascun dels ítems que l'Observatori del cinema del CNC pren en consideració, i especialment pel que fa als agents que participen en el finançament

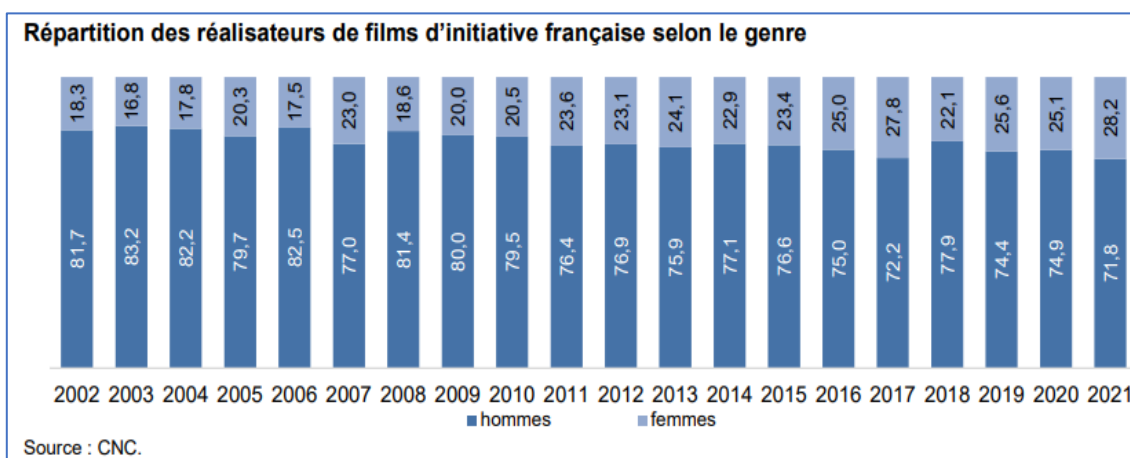
de la producció, amb les explicacions mínimes i una gran profusió de gràfics i taules que faciliten una comprensió ràpida del que han estat –estadísticament- els vint darrers anys del cinema francès.

Producció

El 2021 es van rodar 340 pel·lícules, de les quals el 58% íntegrament franceses i el 20% coproduccions amb participació majoritària francesa. La xifra és la més elevada de la història, però d'alguna manera recull les produccions ajornades el 2020. Per això, si es fa la mitjana amb el pandèmic 2020 dóna una xifra de 280 films/any, per sota dels anys immediatament anteriors -en què era habitual rodar més de 300 títols- però en línia amb el recorregut dels deu darrers exercicis.

Entre els films d'iniciativa francesa (o sigui, íntegrament o coproduccions majoritàriament franceses), el biaix de gènere en la direcció es manté, tot i una tendència històrica de lleugera correcció, encara molt lluny de la paritat.

Pel que fa l'entrada de nou talent a la direcció de cinema, l'any 2021 el 25% dels títols d'iniciativa francesa es corresponien a primeres obres, per sota de la de 2020 (30%), i sobretot molt lluny de la xifra mitjana dels darrers 20 anys: una tercera part (34%) de les pel·lícules corresponien a primeres obres.

Nombre de premiers films										
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
films d'initiative française	209	208	203	234	221	222	237	240	188	265
dont premiers films	77	67	60	75	80	72	80	70	59	67
dont avec avance avant*	16	20	16	23	22	19	20	13	13	16

Source : CNC.
*Avance sur recettes avant réalisation.

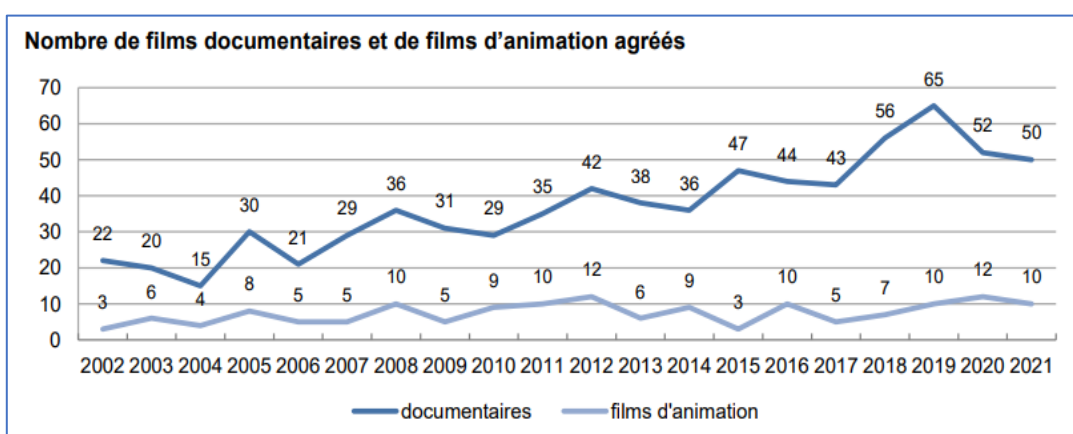
El pressupost mitjà d'aquests primers films va ser de 2,3 milions d'euros (4,2 per al total del cinema francès), però en 12 casos era superior als 4 milions (tres amb pressupost per damunt de 7 milions, un d'ells d'animació).

En el cas dels segons films de directors/es, els 56 títols del 2021 s'equiparen amb els de l'any anterior a la pandèmia, i van tenir un pressupost mitjà de 3,2 milions.

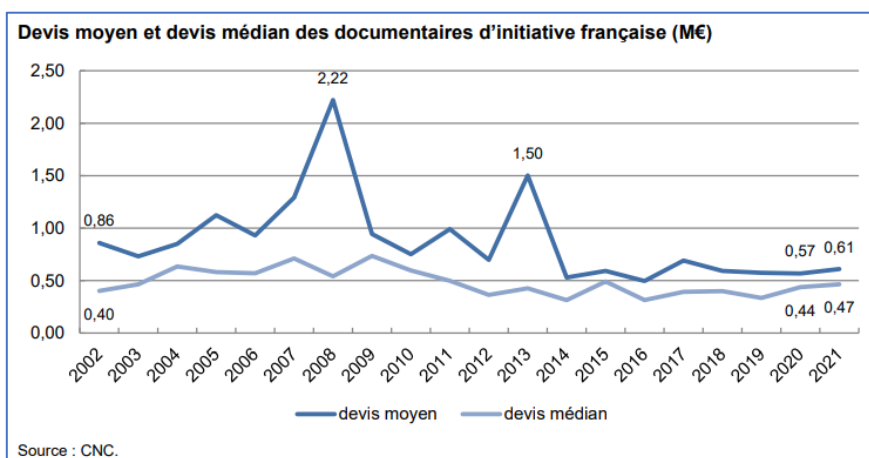
En total, els primers i segons films rodats l'any 2021 equivalen al 46% de tota la producció de cinema francès en aquest any.

Documentals i animació

El cinema d'animació francès produeix un nombre de títols variable cada any, però amb les excepcions de 2015 i 2017 se situa els darrers temps al voltant dels 10 films cada exercici. Els documentals, en canvi, mantenen una línia general de creixement al llarg del segle XXI, amb un màxim històric l'any 2019 i un descens els dos darrers, que caldrà observar si és degut a la conjuntura del període o a un sostre per al sector.

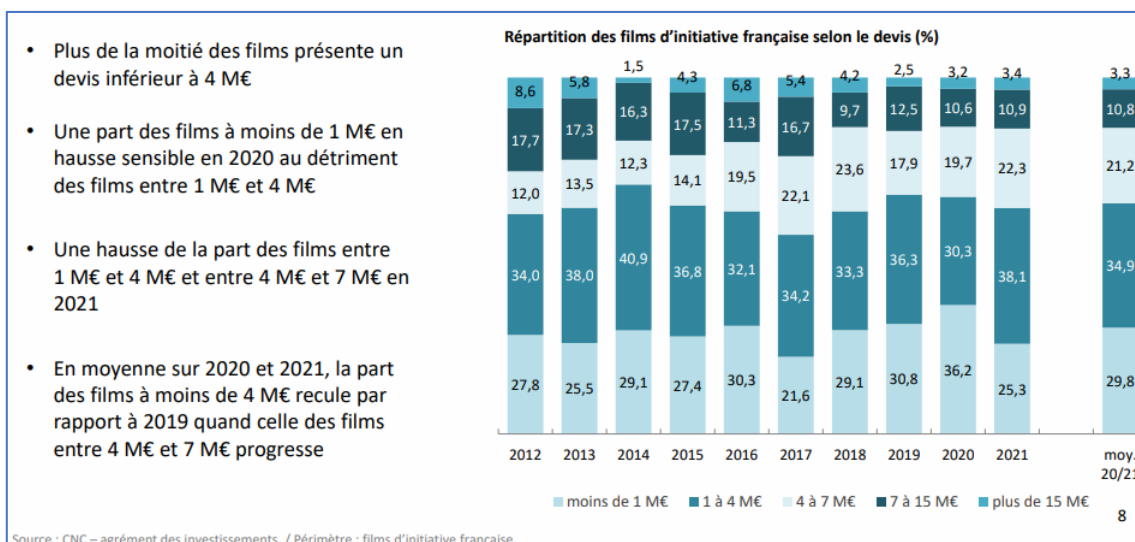

Pel que fa al pressupost mitjà de producció per al cinema documental, els darrers temps s'ha estabilitzat al voltant dels 600.000 euros per títol, amb una davallada notable respecte a la primer dècada del segle.

Pressupost i finançament del cinema francès

Quatre films van tenir un pressupost estimat superior als 30 milions d'euros, segons el CNC, però només el 14% del total estaven per damunt dels 7 milions. A l'altre extrem, una quarta part dels títols es van fer amb un pressupost de menys d'un milió d'euros (i el 30% de mitjana del període 2020-2021). Agregant els films fins a 4 milions, representen el 63% de tota la producció francesa. Són xifres que no s'allunyen significativament del patró habitual de la darrera dècada.

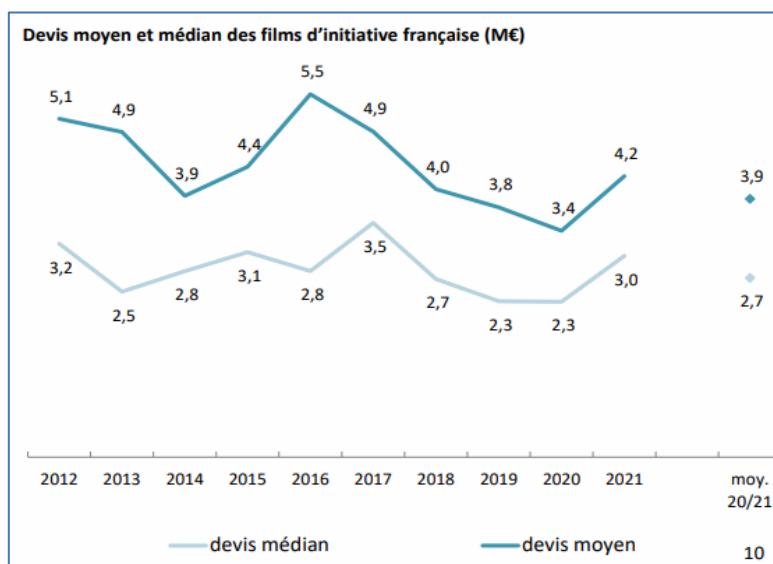
De forma més detallada, la taula següent (juntament amb altres que apareixen a l'informe del CNC) permet afinar més l'anàlisi. Així, els darrers anys prop d'una setantena de films d'iniciativa francesa es van produir amb pressupostos inferiors al milió d'euros, i un centenar amb menys de dos.

En total, van disposar del 6-7% de la inversió del cinema francès, mentre que les 38 pel·lícules de pressupost mínim de 7 milions l'any 2021 (sobre 265 d'iniciativa francesa) van acaparar quasi la meitat dels recursos (47,5%). D'aquestes, els nou títols amb pressupost superior a 15 milions van reunir el 22% del finançament del cinema francès.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
15 M€ et plus	18	12	3	10	15	12	10	6	6	9
10 M€ à 15 M€	15	7	14	17	9	10	5	17	7	10
7 M€ à 10 M€	22	29	19	24	16	27	18	13	13	19
5 M€ à 7 M€	22	17	22	26	37	35	33	34	18	30
4 M€ à 5 M€	3	11	3	7	6	14	23	9	19	29
2 M€ à 4 M€	46	47	61	50	43	52	50	52	41	71
1 M€ à 2 M€	25	32	22	36	28	24	29	35	16	30
moins de 1 M€	58	53	59	64	67	48	69	74	68	67
total	209	208	203	234	221	222	237	240	188	265

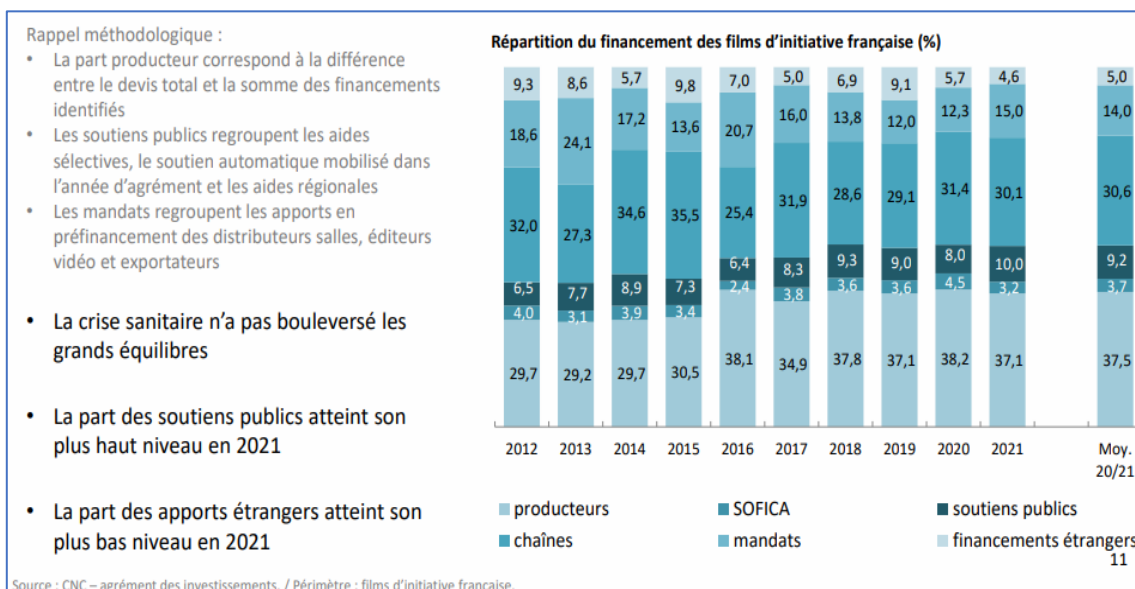
Source : CNC.

El pressupost mitjà i la mediana de pressupost per títol no s'allunya de les pautes dels darrers anys, sobretot perquè el 2021 es va invertir una tendència a la baixa que s'arrossegava des de 2016.

El finançament de la producció de cinema no es va veure alterat de forma significativa per la pandèmia, però les grans xifres mostren algunes variacions. En primer lloc, perquè s'ha estabilitzat l'aportació de les productores els darrers anys al voltant del 38% del total, mentre que fins al 2015 se situava per sota del 30%. L'aportació de les televisions se situa al voltant del 30% en els últims exercicis, i les ajudes públiques van arribar l'any 2021 a la xifra més alta de la dècada, el 10% dels costos totals pressupostats. La partida que més va baixar és la del

finançament estranger, que amb el 5% del total va reduir a la meitat la seva aportació.

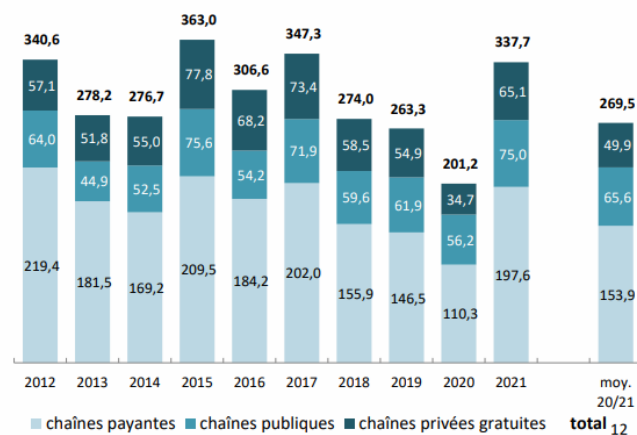

Pel que fa a les obligacions de la televisió envers el cinema francès, que es basa en normes i acords d'obligacions diferents segons les modalitats de cadenes, l'impacte de la crisi del 2020 es fa evident en la xifra global, però la modalitat de pagament (grup Canal+ sobretot, però no únicament) segueix aportant més de la meitat dels recursos econòmics.

Rappel méthodologique :

- Les données concernant les investissements des chaînes sont issues des dossiers d'agrément du CNC et sont donc différentes de celles déclarées par les chaînes à l'Arcom au titre du respect des obligations de production
- Un recul sensible en 2020, soit le plus bas niveau depuis 1997
-24 % par rapport à 2019
un recul plus sensible des chaînes privées et payantes (respectivement -37 % et -25 %)
- Un retour à un niveau supérieur à 300 M€ dès 2021
+28 % par rapport à 2019
et notamment des chaînes payantes (+35 %)
- Une moyenne 2020-2021 au niveau de 2018 et 2019
+2 % par rapport à 2019

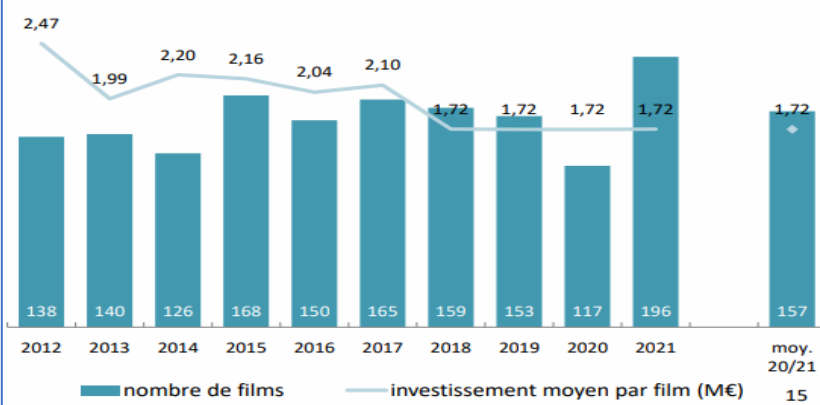
Investissements des chaînes dans les films d'initiative française (M€)

Source : CNC – agrément des investissements. / Périmètre : films d'initiative française.

Si es traslladen aquestes xifres a l'aportació del conjunt de televisions per film finançat, s'obté una mitjana estabilitzada des de l'any 2018 de 1,7 milions per títol amb finançament de televisió, netament per sota de les xifres del principi de la dècada. Cal advertir, d'altra banda, que l'any 2021 es va fer el 26% dels films d'initiative francesa sense cap mena d'aportació de les televisions, ni de pagament ni gratuïta pública o privada (69 títols, i 119 si s'inclouen les coproduccions minoritàries).

Nombre de films d'initiative française financés et investissement moyen des chaînes

La televisió de pagament és tradicionalment la que participa en més iniciatives cinematogràfiques: 190 títols totalment o majoritàriament francesos i 209 en total l'any 2021, tot i que en els anys de la "normalitat" anterior se situava al voltant dels 140-150 títols francesos. En aquesta participació, destaca Canal+, que usualment col·labora amb 100-110 films francesos i l'any 2021 va fer la pre-compra de drets de 153 títols.

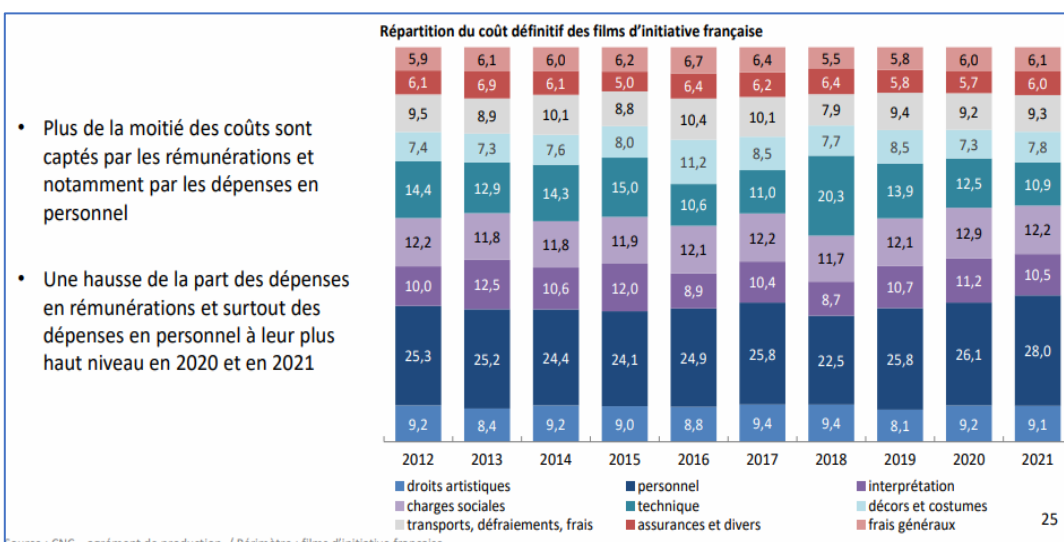
Per la seva banda, la televisió en obert sol participar en entre 90 i 115 projectes anualment de films d'iniciativa francesa i de 10 a 12 minoritaris, i l'any 2021 se situà totalment en la banda alta d'aquesta xifra.

L'operador privat líder de la televisió francesa (TF1), que tradicionalment participava amb un 35-40% de les operacions, va baixar l'últim any al 20%., amb 30 milions invertits per a 8 pel·lícules.

La televisió pública, a través de les dues empreses editores de canals (France 2 i France 3) va participar en el 47% d'iniciatives l'any 2021, amb 39 milions per a 40 films en el primer cas, i 30 milions per a 33 films en el segon.

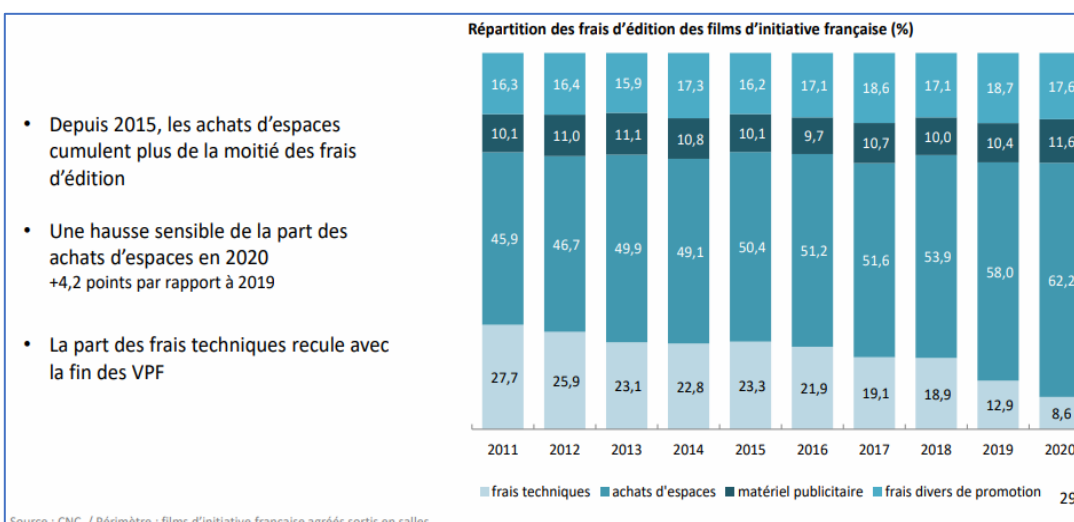
Els costos de producció (definitius)

L'estudi inclou un apartat dedicat a la correcció de les xifres econòmiques entre pressupost de despesa i cost real, per a una àmplia mostra de films d'iniciativa francesa. D'aquesta part, és destacable l'aportació d'informació sobre el repartiment de costos de producció entre les diverses partides.

- Plus de la moitié des coûts sont captés par les rémunérations et notamment par les dépenses en personnel
- Une hausse de la part des dépenses en rémunérations et surtout des dépenses en personnel à leur plus haut niveau en 2020 et en 2021

També inclou la informació corresponent al concepte francès d'edició: la posada de la pel·lícula a disposició del públic: despeses tècniques de distribució (còpies, digital) i les despeses de publicitat i comunicació i compra d'espais publicitaris, en volum total i com es reparteixen.

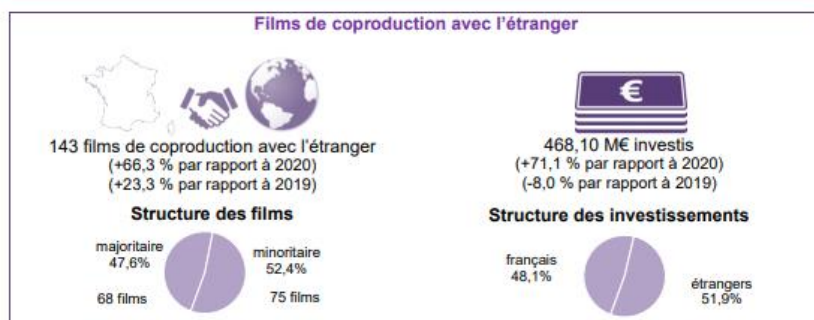
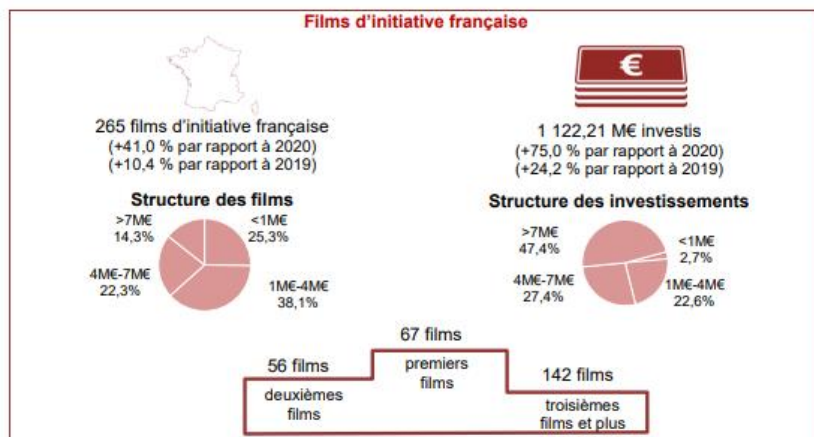
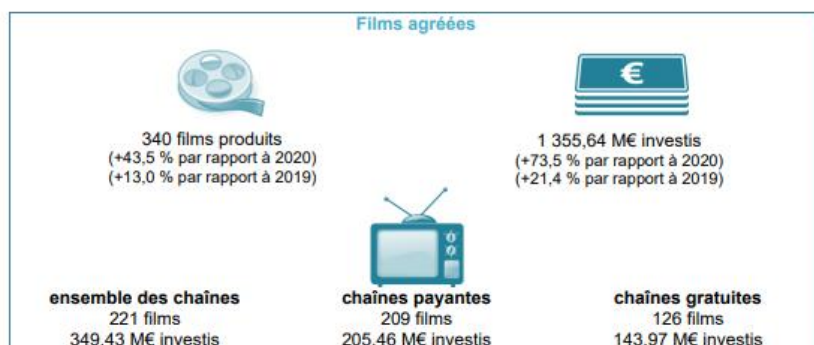

- Depuis 2015, les achats d'espaces cumulent plus de la moitié des frais d'édition
- Une hausse sensible de la part des achats d'espaces en 2020 +4,2 points par rapport à 2019
- La part des frais techniques recule avec la fin des VPF

A mode de síntesi

Acabo aquest exercici d'anàlisi i síntesi amb una infografia global que recull les xifres dels paràmetres principals de la producció de cinema a França.

Chiffres-clés

L'OPA compta amb el suport econòmic de la Direcció General de Mitjans de Comunicació, del Departament de la Presidència de la Generalitat de Catalunya

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència